

MŁODY (1842) *ai*

młody (1841), (*rus.*) **mołody** (1); młody : mołody *LibLeg* (38:1; 10/97v). **młody** (1680), **młod** (162) [*w tym: z, za młodu* (150), *za młoda* (1)].

W formach niezłożonych N sg m prawdopodobnie o pochylone; w formach złożonych -o- (282), *-ó-* (4); *-o- : -ó-* *Mącz* (83:2), *ZawJeft* (4:1), *SarnStat* (42:1).

comp i sup (289 + 17) *-młodszy* (306). *sup* *ną-* (14), *nąj-* (3) *Mącz* (2), *GórnDworz*; *~ ną-* (10), *n(a)-* (4).

sg m N młody, młodszy, *ną(j)młodszy* (337), *młod* (11); *~ (attrib)* młody (285); *~ (praed)* młody (58), *młod* (11); *młod* *RejPs*, *RejRozpr*, *RejZwierz*, *GórnDworz*, *RejZwierc* (3), *OstrEpit*; młody : *młod* *SkarŻyw* (7:3). *◇ G* młodého, młodsžého, (na)młodsžého (99); *-ého* (3) *Oczko*, *ZawJeft*, *SarnStat*, *-ego* (1) *MurzNT*, *-(e)go* (95). *◇ D* młodému, młodsžému, (na)młodsžému (92); *-ému* (1) *WyprPl*, *-emu* (1) *OrzQuin*, *-(e)mu* (90). *◇ A* młodého, młodsžého, *na(j)młodsžého* (78), młody (20); *-ého* (1), *-(e)go* (77). *◇ I* młodym, młodszym, (na)młodszym (36), *młod(e)m*, *młodsž(e)m* (4); *-(e)m* *RejFig*; *-ym* : *-(e)m* *LibLeg* (3:3). *◇ L* młodym, młodszym (33), *młod(e)m* (1); *-ym* : *-(e)m* *ModrzBaz* (1:1). *◇ V* młody (13). *◇ f N* młoda, młodsza (60), *młod(a)*, *młodsž(a)* (15). *◇ G* młoděj, młodsžěj (21), *młodyj* (1) *MurzNT*; *-ěj* (3) *ZawJeft*, *SarnStat*, *GosłCast*; *-ěj* : *-ej* *SienLek* (1:1), *-(e)j* (16). *◇ D* młoděj, młodsžěj (14), *młodé* (1) *OpecŻyw*; *-ěj* (2), *-(e)j* (12). *◇ A* młoda, młodsza (39). *◇ I* młoda, młodsza (8). *◇ L* młoděj (10); *-ěj* (1), *-(e)j* (9). *◇ V* młoda, młodsza (4). *◇ n N* młodé, młodsžé (23); *-é* (3), *-(e)* (20). *◇ G* młodého (25); *-ého* (4) *OpecŻyw*, *SienLek* (3), *-ego* (1) *MurzNT*, *-(e)go* (20). *◇ D* młod(e)mu (1). *◇ A* młodé (24); *-é* (2), *-(e)* (22). *◇ I* młodym (3) *FalZioł*, *LibMal*, *SkarŻyw*, *młodem* (2) *OpecŻyw*, *FalZioł*; *-em* (1), *-(e)m* (1). *◇ L* młodym (16). *◇ V* młod(e) (1). *◇ pl N m pers* młodzi, młodszy (120). *m an* młodzi, młodszy (7), *młod(e)* *Mącz* (2). *subst* młodé, młodsžé (77), *młodzi* (1) [*w rymie*] *RejWiz* 89; *-é* (6), *-(e)* (71). *◇ G* młodych, (na)młodszych (196). *◇ D* młodym, młodszym (73), *młod(e)m*, *młodsž(e)m* (7); *-(e)m* *RejPs*, *RejKup*; *-(e)m* : *-ym* *FalZioł* (3:5), *GórnDworz* (1:4), *ModrzBaz* (1:4). *◇ A m pers* młodé, młodsžé (39), młodych (6); *-ych* *GórnDworz*, *LatHar*, *-e* : *-ych* *BielKron* (4:1), *StryjKron* (1:2), *WujNT* (2:1); *~ -é* (1), *-(e)* (38). *m an* młod(e) (2). *subst* młodé, młodsžé (62); *-é* (7), *-(e)* (55). *◇ I m* młod(e)mi, młodsž(e)mi (7), młodymi (6); *-(e)mi* *WróbŻołt*, *GórnDworz*, *RejPos*, *RejZwierc*, *PaprPan*, *SkarKaz*; *-ymi* *BielKron*, *KwiatKsiąż*, *BiałKat*, *BudBib*, *KmitaSpit*; *-(e)mi* : *-ymi* *BibRadz* (1:1). *n* młodymi, młodszymi (2) *GliczKsiąż*, *KwiatKsiąż*, *młod(e)mi* (1) *SkarKaz*. *◇ L* młodych, młodszych (85) [*cf* MDLONY]. *◇ V m pers* młodzi, młodszy (5). *subst* młod(e) (1). *◇ sg G m skostn* z młodu, za młodu (150), za młoda (1).

Składnia comp: młodszy nad ile lat (1) *BielKron*, *młodszy niż ile lat* *GroicPorz* (4), *młodszy niż kto* (5) *Leop* (3), *KwiatKsiąż*, *Mącz*, *młodszy z kogo* (3) *MurzNT*, *RejZwierz*, *WujNT*, *młodszy czego* (1) *ZbylPrzyg*, *laty młodszy* (2) *CzechRozm*, *SkarŻyw*, *młodszy nad kim* (1) *CzechRozm*, *młodszy w leciech* (1) *Prot*. *◇ Składnia sup: najmłodszy z kogo* (4) *GórnDworz*, *PaprPan*, *SkarŻyw*, *WujNT*.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XIX w.

1. *Taki, który jest w początkowym okresie swojego życia; który nie jest jeszcze dojrzały, dorosły; [w comp i sup:] mający (naj)mniej lat; iuvenis* *Mącz*, *Calag*, *Cn*; *adolescens* *Mącz*, *Vulg*; *tener* *Mącz*, *Cn*; *impuber*, *infans*, *puerilis* *Mącz*; *iuvnilis*, *novellus*, *primaevus* *Cn* (1504) :

A. O człowieku (1295) : *BierEz* R; *OpecŻyw* 5v, 10, 48; oto mloda nyeuyafła [*virgo Vulg*; pánná *WujBib Is* 7/14] poczyne y porodzy *PatKaz II* 60v, 60v [*cf ALMA*]; *PatKaz III* 152, 153v; dwánałcye nas ieft brácyey [...] łynowye iednego mężá wzyemi Chanaan/ namłodłfy ieft zoycem náłzym á drugi vmarł *HistJóz* C2, D2; A gdiby teⁿ plałtr przykładał na członek thaiemny młodemu męłcziznie tedy mu nie będzie rołć/ thakiełz pierłi młodey białej głowie nie będą rołty pod tym plałtrem. *FalZioł* I 35a, I 35a; Ten Ariftoteles iefzcze młody będąc nauce wymownołci fie vczył, á gdiż był w XVIII. leciech, do Athen łzedł *BielŻyw* 86, 24 [2 r.], 170; *BielŻywGlab nlb* 14; *GlabGad* O5; *March*² 88; *MiechGlab* 43, 68; W tymci kołciele ieft Beniamin barzo młody [*adolescentulus*] *WróbŻołt* 67/28, X2, 118/141; Bo będąc młod przez wiele czáłow y stárzałem fie *RejPs* 55v; *LibLeg* 10/95v, 145v; drugi yefth Chlop mlodi Czarny a łmagli *LibMal* 1548/146, 1543/69v, 75v [2 r.], 1544/81, 1547/129v, 132 (14); *RejRozpr* E3; *RejJóz* A4v, A7; *MurzNT Matth* 2/16, *Luc* 15/12; nyechay pámyętaýą rodzicy/ áby łyny łwe młode do łzkoł záráz/ á nye do dworu dawáli. *GliczKsięż* I4, I2, I4v; *LubPs* P5v; ktoby był młodłzy niż czternałcie lat/ ná wydanie łwiádectwá niema być przypułzczon. *GroicPorz* x, B, tv, x, ii; w ktorychby fię [*szkołach*] młode Pánný mogły vtzyć/ poznawác Pána Bogá/ y obyztáiw dobrych y Świętych *KrowObr* 150v, 100, 142v [2 r.], 143v; *RejWiz* 22, 29, 84, 92v, 132v; fiołtrá twoiá młodłłfa niż ty [*minor te Vulg*] *Leop Ez* 16/46; gdy iáchał w drodze z Antiochufem Krolem młodym [*cum Antiocho rege adulescente*] *Leop 1.Mach* 13/31; *UstPraw* G2v [2 r.]; *RejFig* Cc7v [2 r.], Eev; *RejZwierz* 43v, 63v, 64, 65, 70, 123v; Tedy ná onę noc opoiły winem oycá łwego: A młodłza [*minor*] przyłzedłszy łpála z nim *BibRadz Gen* 19/35, *Gen* 19/31, 34, 38, I 446; *OrzRozm* I, I3v, I4; gđzye żadnego młodłzego nie było nád XXXX lat *BielKron* 123v; yż w wielkich rzeczách ták młoda ofobę Papieź połłał (bo ledwo miał 20. lat) *BielKron* 218, 12v, 14, 15 [2 r.], 18 [2 r.], 40v (47); *KwiatKsięż* Gv, Nv; Impuber, Młody/ Któremu yefzcze łono nieobrałta/ Który yefzcze płodzić y rodić nie może. *Mqcz* 329a, 169b, 170a, 179c [4 r.], 204a, 222d [2 r.] (12); *OrzQuin* C3v, R2; *Prot* B, B3; *SienLekAndr* a2v; pozwolić fie to Dworzáninowi może/ áby poki młod/ miłował ták iáko drudzy *Górndworz* L18v, C, H5v, K4, K4v, R (15); *HistRzym* 26v, 101v, 131 [2 r.], 131v; Zełłał Pan Dawidká iefzcze niedorołłká młodego *RejPos* 215v, 26 [2 r.], 26v, 56v, 272, 280v; Będa fie tym ćiefzyli/ [iż oboie] młodzi/ Acz pole płone máia/ [ale żo]nká rodzi. *BielSat* D4 [*idem BielRozm* 31] D2v [3 r.]; *HistLan* C2v, F3 [2 r.]; *RejZwierc* 19, [21]v, 28v, 40, 149v, 174; CZwiczyć fie Rycerłkim Sprawom młodzi Sármatowie *BielSpr* b2, 14v; *KochMon* 26; *WujJudConf* 141; Solomon łyn moy pácholę młode [*puer est et tenellus*] *BudBib 1.Par* 22/5, *Gen* 25/23, 29/16, 18, 43/33, 48/14, *Iudic* 8/20, *Ps* 37/20; Ták iłz ktorey łię wiáry młodym náuczyl w tey do łamey łmierci trwał *BialKaz* I3v; *BudNT Ioann* 21/18, k. Ff8v [2 r.]; *StryjWjaz* A4; *CzechRozm* 33v, 129v [2 r.], 155; *Paprpán* C4, I3, I4v, Lv, N, N3, N3v, O4v; iefli dziećiam poki iefzcze młode [*molles sunt ac teneri*] łą/ miedzy inłze náuki ábo ćwiczenie przymiełzáia co łzkodliwego/ niemniey to mocy ná wieczne czály w nich będzie miało *ModrzBaz* 9v; *SkarJedn* 94; *Calag* 303a; *SkarŻyw* 4, 14, 22, 46, 86 (32); *ZapKołcier* 1579/3v; Elżbietá łtára Krolowa Węgerłka/ rozumem fię niewiełcim łprawuiąc/ młodych y niczemnych ludzi do Rády Senatorłkiej w Polłzche wybrála *StryjKron* 452, 76, 122, 165, 350, 360 [2 r.] (12); *CzechEp* 66, 378; *KochFr* 24, 28, 134; *KochBr* 150; *WerKaz* 276; *BielSjem* 16; *BielRozm* 31; *Paprup* B3; *ZawJeft* 45, 47; *ActReg* 3v, 10, 70; Iunis – Młodi. *Calep* 570b; *KochFrag* 17, 21; *OstrEpit* A2v; *LatHar* 519;

KołakSzczęśl B4; Ian który był namłódzły z Apoštołow/ w pánieństwie zoštał *WujNT* 299, 7 marg, 200, *Luc* 15/12, *Ioann* 21/18, s. 719 (12); zkađ brácia młódzły w dziećinnych lećiach będący [*fratres in puerili aetate positi JanStat* 562]/ ná dobrách oyczytych [...] bywáią ofzukawáni. *SarnStat* 593, 75, 200, 592, 594 [3 r.], 660 (13); *SiebRozmyśl* F4; *GrabPospR* K4v; *KlonKr* A3; *SkarKaz* 43a, 43b, 44a, 121b, 156a, 159a, 580b; *VotSzl* A2v, C2; *CiekPotr* 12 [2 r.], 26, 45, 50; Przez nią [mądrość] będą miał sławę v ludzi/ y vczczenie młody od ftárych *SkarKazSej* 657b; Ale namilża corko śmierć fropa tobie pánience młodey? *SkarKazSej* 669a, 659b, 661b; *KlonWor* 7, 44, 57, 58; NVz tobie trochę młódzła látá dwudziełtego/ Tobie mużę pozwolić ftroiú inákžszego *ZbylPrzyg* Bv, B3, B3v. [Cf *MŁOT KochFr* 17.]

comp w funkcji sup (39): dwanałcyce nas iełt bracyey iednego oyca iednego nyemałz a młódzły [*minimus Vulg Gen* 42/32] iełt zoycem náłłym wzyemi Chanaan *HistJóz* C3v, C2v [2 r.], C3v, C4 [2 r.], D2, D3v (9); *RejJóz* M6v, Nv [2 r.], N8v, O [2 r.], Ov (10); Synowie Saulowi byli/ Ionátás/ Iefui/ Melchifua/ czwartý Hisbofet młódzły. *BielKron* 64v, 17 [3 r.], 17v, 20, 65, 68 (14); *HistRzym* 61 [2 r.], 61v; *RejZwierc* 125v; kubek srebrny/ włołz do wierzchu woru (bráta ich) młódzłego [*minimi*] *BudBib Gen* 44/2, *Gen* 44/12.

W połączeniu z imieniem (i nazwiskiem) [imię (i nazwisko) + młody (6), młody + imię (3)] (9): *BielŻyw* 152; panny, ktore iachali [...] Maruřza Krupka młodła Helena Krupska ftarřza *WyprKr* 127, 127v; *BielKron* 407v; *KochSat* B3v; Duch prorocki w młodym Medárdzie. *SkarŻyw* 526 marg, 509; *KochFr* 87; *KochProp* 6.

W połączeniach szeregowych (4): *KochZuz* A2; Bywáciem niegdy tho ludziem dźiwno/ gdy vřřzú iž ktho młody/ krałny/ rumiány/ á oplwity vmrze *SienLek* 12v; *GórnDworz* Aa; (Cialo) Iam iełt ná świecie łpániále/ mocne, krałne, młode, czerřtwe/ y k mářnościam náklonione *ArtKanc* S3v.

W przeciwstawieniach: »młody ... stary (33), dostały (2), letny, mocny« (37): Tys wielki ij małufki/ tys młody ij motzny/ ienžes pán ij flużebny *OpecŻyw* 18v; *FalZioł* III 15c, IV 3a, V 4v, 53v; iełtlis młody będąełz wnet ftary. *BielŻyw* 93; gdi człowyeká kto chce nyektorey rzeczy vczyc/ rychley młodego náuczy kthory yełt by wołk myěkuchny niž yuž letnego. *GliczKsiąž* K2v; *RejZwierc* 82v, 86 [2 r.]; *BielKron* 11v, 34, 55v, 126v, 130 (9); *KwiatKsiąž* Fv; Wczym trzebá báczyć/ [...] iełli prácowity álbo nie: dářki álbo boiázliwy [...] ftary álbo młody: tłufty álbo chudy. *SienLek* 32v; *GórnDworz* Kk, Kkv, Mm; Nie nocuy nigdy w tey gořpodzie gdzie gořpodarz iełt ftary/ á zoná młoda *HistRzym* 58, 59v [2 r.], 60v [2 r.]; *Oczko* 16; miedzy nimi był Hiláryon/ wlećiech młody/ ále w wielkich cnotách dołkonáości/ dołtały *SkarŻyw* 452, 67, 135; *SarnStat* 1265; Dźiř ludzie młodzi gárdzú ftaremi/ nievmieiętni vczonemi. *SkarKaz* 580a, 549b; *KlonWor* 50.

W porównaniach (4):

Jako comparatum (3): Abo wiem młody człowiek iako dzykie zwierzę Dzywno mu żawzdy [!] wełbie łzalona myłł gmerze *RejJóz* Iv; *GórnRozm* F3 [2 r.].

Jako comparandum (1): My tu ná ziemi iáko młódzły brácia á przeciw im [świętým] iáko dziećiny/ nic wielkiego czynić dla nich nie možem. *SkarKaz* 636b.

W formule grzecznościowej: »młody panie« [szyk 3:3] (6): *RejWiz* 50v; *KochFr* 47; Ządnie chłopu bez głowy/ wiérzmi młody pánie. *GosłCast* 62, 14, 45; iuz tu pánie młody/ Day cło od wody. *KlonFlis* F4.

Przysłowia: Pokis młoda fwiata zażyw *RejJóz* D; dokądeś młody/ Vziy swiátá zá czáfu y piéknéy fwoobody. *KochFr* 52.

czemu lie będąc młodymi zwyczáiemy/ tegołmy będąc stárłszymi zwykli náładować *KwiatKsiąż* Fv.

Nie ząwždy człek będzie młody *KochPieś* 23.

Wyrażenia: »młode chłopię« (2): *Pubes*, Gromádá młodich chłopiąt/ Młódź. *Mącz* 329a, 466c.

»młody człowiek, człek« [szyk 35:15] (40:10): *ForCnR* D3; Miara iego vncija czała/ á to młodemu człowiekowi/ Ale ftharemu dziełięć dragm możelz dać *FalZioł* III 15c, V 4v [2 r.]; *WróbŻołt* 118/9; nie iest nicz lepszego [...] Iedno młodemu człeku groźne wychowanie *RejJóz* 12; *LibMal* 1548/146; *BielKom* A3, B2, F5; *LubPs* aa5; *RejWiz* 32v, 64; *RejFig* Aa; *RejZwierz* 61v, 68v, 82v; *LeovPrzep* I; A młody człowiek zálie fmielłszy/ hoyniełłszy/ fzczyrłszy. Ale hnet lie zwádzi/ nieufławiczny/ prędko lie iednego rozmiłue/ y zálie záraz go opuści: ná biełiádę/ ná rołkolz chciwy: nieprzyaciel wnet temu/ kto go s czego vpomina. *Górndworz* K3, Kk8, L13, Mm; *RejZwierz* A5v [4 r.], 15 [2 r.], 16, 17, 17v (22); *PapPan* A4v, C4v; *KochPs* 179; *CiekPotr* B; *CzahTr* [Dv]; *PaxLiz* Bv.

»młoda dziewczka, dziewczka« = *iuvenula*, *iuventa* *Murm*, *BartBydg*; *adolescentula* *Murm* (3:1): *Adolescentula*, eyn iunge magt Młoda dzyewká *Murm* 46, 46; *BartBydg* 78; A ząbiore w poimánie młode ich dzyeweczki *LubPs* hh3v.

»krol (a. korol, a. jego krolewska mość) młody, mołody« = *królewicz*, *syn króla*, *dziezic korony* [szyk 42:7] (48:1): *MetrKor* 46/65, 61/224 [2 r.]; na tho przifzyegamy y przifzyeglyłmy [...] wam brathv náchemv, y finv v. M. molodemv Crołowy Sigmvnthowy Avgvftowy *LibLeg* 10/97v, 6/55v, 158v, 159, 160v, 7/31v (34); *ComCrac* 14; *LudWieś* A4v; *Diar* 91; Krol młody Boleśław profił oycá z płáčzem áby mu dał ludzi corychley dośtáwác zálie zamku Miedzyrzecza. *BielKron* 349v; (*nagł*) Rodzay Krolow młodych. (-) Włádziłław był napierwłzy/ vrodził lie látá Páńłkiego 1456. pierwszego dnia Márcá. Kázimierz wtory fyn/ vrodził lie látá 1458. dnia trzeciego Páździernika. *BielKron* 397v, 349, 349v, 391, 425v; iż pan bog włzechmogący temu młodemu krolowi nowo národzonemu á miłemu fynowi fweemu/ ty młode dworzány á te młode rycerłthwo/ [...] fpráwić á práwie páłowác raczył *RejPos* 26; *StrykKron* 582, 762.

»młody w leciech, w [ile] lat« [szyk 4:1] (3:2): iako ona panna w piętnáście lát młodá [...] dom od domu chodzi zapálaiątz lie gołpody prośłątz *OpecŻyw* 15; Owczyná fprawcá y opiekun Moskiewłkiego Kłiędzá młodego w leciech/ [...] wciągnąwłzy do Litwy dáleko/ fzkody wielkie poczynił *BielKron* 423, 112v; *Prot* E; *SkarŻyw* 452. [Cf 7. *SkarŻyw* 15.]

»młodzi ludzie; młody lud« = *młodziez męska*; *adolescentes* *Modrz*, *JanStat*; *iuvenis* *PolAnt*; *iuventus* *Modrz* [szyk 89:38] (125:2): Támciem młodzi ludzie bywáią Ktorzy lie ku náuce zieżdzáią *BierEz* Bv; *ForCnR* A2; *FalZioł* I 130c, IV 2b, V 2, 54, 63 [2 r.], 64v; *BielŻywGlab* 14; *GlabGad* K, L5v, O7; *BielKom* 4, B3, E2v; młodzi dzis ludzie bárzo zwydrzeli y rozumu onym ná złe dośtáye. *GliczKsiąż* P4v; *RejZwierz* A2v, 9v, 70, 75v; *BibRadz* 1.Reg 12 arg, *Prov* 20/29, 2.*Mach* 15/17;

BielKron 82v, 131v, 213v, 308v, 334v, 429; *KochSat* A2v; *KwiatKsiąż* Cv, F4v; *Mącz* 90c, 121d, 179c, 239d; *MączLub*; *Prot* A2v; *SienLek* 140v; Lepieieś tho w. m. pokazał/ iáko wiele złego młodzi ludzie w miłości ćirpią *GórnDworz* L18, K3, K3v, Kkv, Kk7, Kk8 (9); *BielSat* B4v, C4; paniętá á ludzie młodzi ząwždy fie około niego bąwili *RejZwierc* Aaa2, A2, I4v, 164, 185v, Aaav; iż trzy rázy w Miefiąc lud młody w pole wywodźili [starzy walecznicy rzymscy] thák iezdny iáko piefzy śzykuięcy ie *BielSpr* 9v, b3, b4v, 1 [2 r.], 1v [2 r.], 3v [2 r.] (15); Bo ludzi młodych myśli dziwnie się wahają. *KochMon* 22; *RejPosWstaw* [41³]v, 42 [3 r.]; *BiałKaz* K4v; *PaprPan* Bb3v; niewidzę żadnego narodu [...] ktoryby niemiał ofobliwego ftáránia o dobrem ćwiczeniu młodych ludzi [iuventutis]. *ModrzBaz* 128v, 4, 12v, 13, 14v, 53v (12); *SkarŻyw* A3v, 69, 136, 444, 461; *ReszHoz* 137; *BielRozm* 4 [2 r.], 7, 14, 21; A młodzi ludzie fą iáko źiárná pośiáne/ z ktorych gdy vroście zboże/ y doźrzeie żąc Rzeczpośpolita będzie/ y wielki odnieśie pożytek. *GórnRozm* F3, F3 [3 r.], L3 [3 r.]; *KochWr* 30; *Calep* 572b, 745a; *Phil* O3; *SarnStat* 81, 431, 703, 1242, 1262, 1273; *PowodPr* 58 marg; *SkarKaz* 42a, 580a; *VotSzl* C2v, E4v; *SkarKazSej* 663a, 705b; *KlonWor ded* **2.

»młodzi (-a, -y) małżonkowie (a małżonek, a. małżonka), żona (a. mężata), mąż, nowożenia« = *recens maritus* *Mącz* [szyk 13:5] (6:10:1:1); *FalZioł* I 152b; *MurzNT* 38v; Abowiem Pan wezwał ciebie iáko niewiáftę opuźczoną/ [...] iáko młodą żonę [uxorem adolescentiarum (marg) adolescentiae (-)] gdyześ byłą opuźczoną *BibRadz Is* 54/6; *BielKron* 13v, 373v; Adornare Thalamum, Łóźnicę kobiercy obiç y przichędoźiç dla młodych małżonków. *Mącz* 269c, 348b; *HistRzym* 58, 59v [2 r.], 60v [2 r.]; *CzechRozm* 155; *SkarŻyw* 311; *StryjKron* 385; *KochFr* 59; *ZbylPrzyg* B, Bv.

»młody młodzieniec« (1): vrina namieniona w młodym młodzieńcu: ktory ma czternałcie lat: albo mnief. Vftawiczną á łóźną niemocz fwiadczy. *FalZioł* V [4]v.

»młody naród« = *młodzież* (1): Bo wftytki młode narody/ Máią brác s ftárłfzych powody *BielKom* E4.

»pan (a. panię) młody(-e)« = *młody dziedzic*; *domicellus Mymer*¹, *BartBydg*; *dominellus BartBydg* [szyk 20:3] (23); *Mymer*¹ 11; *BartBydg* 44b; A gdy máło podroście wnet woyt nád nim ftoi Z brzeźiny/ á pan młody bárzo fie go boi. *RejWiz* 88, 57 [2 r.], 88v, 90 [2 r.]; *RejZwierz* 39; *HistLan* C; Do domu przyiechawfzy co pan młody czyniç ma. *RejZwierc* 24v, A, A5v [2 r.], 16, 23v [2 r.], 28v [3 r.], 30v, 274v; *ModrzBaz* 76.

»pani młoda« = *młoda niezamęźna kobieta*; *domicella Mymer*¹, *BartBydg* [szyk 4:1] (5): *Domicella. Iunge frau. Pani młoda. Mymer*¹ 11; *BartBydg* 44b; *FalZioł* IV 14b; LYZIDE Páni Młoda. *PaxLiz* A, A4.

»(na)młodszy syn« = *iunior a. minor filius PolAnt*; *adulescentior filius Vulg* [szyk 9:5] (14): Odpowiedział Karotherus młodfzy fyn [minor filius] *HistAl* L8; *ZapWar* 1550 nr 2664; *MurzNT Luc* 15/13; dowiedźiał fię o tym co iego namłodfzy fyn [filius suus parvus (marg) minor (-)] iemu wczynił. *BibRadz Gen* 9/24, *Gen* 27/42; *BielKron* 7, 112v, 118v, 170, 171, 177, 232v; *StryjKron* 100; *WujNT Luc* 15/13.

Zestawienia: »młody pan« = *nowożeniec*, *męźczyzna wstępujący w związek małżeński*; *neogamos* (a. *neogamus*) *Mącz*, *Calep*; *neonymphus*, *novus a. recens maritus a. sponsus Mącz*; *nuptus Calep* [szyk

11:10] (21): Lec co s ftrony młode⁸⁰ pana kilka młodzieńców/ i także s ftrony młodyi paniéi kilka panien/ przy młodych małżónkach bywało *MurzNT* 38v; Oblubieniec/ Nowożenia/ Pan młody. *GroicPorz* gg4v; *Praelucens*, Naprzód, s fwiecą ydący/ też lana świecą s którą bywają pan młody s páníą młodą do łóznice prowadzeni. *Mącz* 201c, 210a, 245c, 251c, 255d, 309a (10); *RejZwierc* 31v; *CzechEp* 167 [2 r.]; *Calep* 695a, 706b; *PaxLiz* B2v, C, C3v, D3v.

»młoda pani, niewiasta« = *panna młoda; kobieta wstępująca w związek małżeński; sponsa BartBydg*, *Mącz*, *Calag*; *nupta, nympha Mącz, Calep; nova marita Mącz* [szyk 15:3] (17:1): *BartBydg* 148b; *MurzNT* 38v; *Mącz* 210a, 252c, 255d, 410a; *CzechRozm* 129 [2 r.], 129v [2 r.], 131v; *Calag* 100b; wedle fтарыgo Zydowfkiego zwyczajá [!]: gdzie Pána młodego co nachędożey y naświetniey vbránego z wielką pompą y powagą do młodey pániey do wykonání ślubu przyprowadzono. *CzechEp* 167; *Calep* 706b, 711a; *SarnStat* 601, 637; Miáfto złotego włofá śierść báráníą Przywiozł [Jazon] w okręcie z Kolchow młodą páníą *KlonFlis* D.

Szeregi: »młody i barzo czudny« (1): Ta [*Wanda*] acz była panna młoda y barzo czudna *GlabGad* A3.

»młody i gładki« (2): Ale maż fiofthrę młodffá y gládfá [iunior et pulchrior Vulg] niż oná *Leop Iudic* 15/2; *SkarŻyw* 183.

»młody, krasny« (1): Mnich on młody krafný Márynus/ to mi vczyńił. *SkarŻyw* 183. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»młody a mocny« (1): Toś [śmierci] młodemu á mocnemu groźna *ArtKanc* S.

»(i) piękna, (i) młoda« [szyk 1:1] (2): záby fie pannie młodé ij wielmi piękne/ fynowi teéz młodziuchné^{mu} wielmi flicznemu niedziwowál? *OpecŻyw* 28v; *GórnDworz* Aa4v. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»młody, płochy« (1): Gdy tá rádá/ przed młodą płochą rádę przyfzłá/ niepodobálá fie im *BielSpr* 45v.

»tak (ani, i, bądź) stary jako (i, ani, albo) młody« [szyk 13:9] (22): Maż ieden pośrzedniey miáry/ Iz áni młody áni fтары *BierEz* Mv, I3v, Mv; *OpecŻyw* 4, 4v; *HistJóz* D2v; *FalZioł* V 57; kto ielt vczonym á mądrością obdarzony, tego chwał bądź fthary albo młody *BielŻyw* 93; *LibLeg* 11/64v; *HistAl* A3v; *BibRadz Gen* 49/4; *OrzRozm* F2v; *BielKron* 17v; *SienLek* 14v; *SkarŻyw* 269, 292; *MWilKHist* F3v; *StryjKron* 406, 697; *ArtKanc* R17 [2 r.]; *OrzJan* 109.

»nie tylko młody ale i śrzedniego wieku« (1): VCzyli fie też [...] v Rzymian ná koń wfiádác nie tylko młodzi/ ále y śrzedniego wieku mężowie *BielSpr* 5.

»młody i (a) urodziwy« (5): Egregia forma atquae aetate integra, Młoda y ktemu vrodziwa. *Mącz* 134a; Co czyniłz/ mowiąc/ młody á vrodziwy páchołku? *SkarŻyw* 56, 311, 459; *SkarKazSej* 669a.

Wyrażenia przyimkowe: »z młodu, s młodu« = *in adolescentia, a primis annis, a teneris ModrzBaz; a pueritia Calag* (106:1): *BierEz* L4, N2; *PatKaz III* 119v; *BielŻyw* 133, 143; *GlabGad* A2v, B4v, K, L6; *MiechGlab* 21; *KłosAlg* A4; *RejJóz* E4; Miewaią wielkie pociefzenie rodzici zdziatki fwoich gdi ie zmłodu dobrze wdobrei naucze wychowiwaią. *SeklKat* H4v, H3v; by fię nenapufzył Choćzia wielie fmlodu fluził *RejKup* p8v, e6, f7; *BielKom* E4; *GliczKsiąż* A4, D8v, E3 [2 r.], E4v, E5v (29); *LubPs* aa5 marg; *RejZwierc* 56v, 79v, 89; *BielKron* 255, 273v; *KochSat* B3v; *SienLek* 83; *HistRzym* 49v;

RejZwierc 7 [3 r.], 7v, 12, 15, 178v (9); *BielSpr* 2v; To znąc możelz że się zmłodu vczył. *BiałKaz* 13v, 13v, 14; *PaprpPan* A4, K4, O3, P4v; *ModrzBaz* 9v, 12, 13v [2 r.], 14, 14v, 15; Von jugend auff. Z młodości. Z młodu. A pueritia. *Calag* 547a; *KochPs* 103; ludzie nabożne y zákonne ták ráda z młodu wydziála/ ifz [...] śliád nog ich ielzczę máluczka cáłowála. *SkarŻyw* 580, 28, 46, 48, 160, 164 (11); *CzechEp* 7, 64; *NiemObr* 125; *PudłFr* 34; *Calep* 528a; *SarnStat* 5v, [7]v; *SkarKaz*)(4, 44b; *CzahTr* C3v.

~ *W przeciwstawieniach*: »z młodu ... na starość (10), ku starości (1)« (11): Z młodu vcz lie mierności, á wtrzymania na ftarość mądrości y dobrego poradenia. *BielŻyw* 35; Czemu ku ftarości więcej fnow bywa niżli z młodu. *GlabGad* L5v; Gdyż tedy podbrodek z młodu vkazuje iaka ma być broda na ftarość *GlabGad* O7, Bv; *RejKup* e3v; *BielKom* Cv; *RejZwierz* 31; *BielKron* 168, 326; *RejZwierc* 232a; *SkarKaz* 420b.

Przysłowia: (bibl.) Ielzczę dzyeci z náuki z młodu poznác wśzędzye/ Co zá spráwá obyczay ná ftarość w nich będye. *BielKom* Cv; wczym lie náłoży dzieię z młodu/ wtym zátwardnyeie zówzdy *GliczKsiąz* D8v; Yáki zmłodu tháki w vrołtych lecyech vkázác á popifác lie musi. *GliczKsiąz* F2v; bo co więc dzieię z młodu igra ná ftarość lie ktemu miewa *BielKron* 326, 168; żołádek czemu z młodu przywyknie tego mu lie zówzdy będzie chciało. *RejZwierc* 7; bo iáko lie thego z młodu náuczzy/ ták mu lie to w pámięć wbije/ y ták mu lie tego ná potym zówzdy będzie chciało *RejZwierc* 7, 7; Do czego fię kto przyuczyl/ mowi piłmo [*Prov* 22/6]/ z młodu/ to w nim y ná ftarość trwa. *SkarKaz* 420b. [Ogólem 9 r.].

Lepiey czy fię czwyczyć zmłodu Chceszly wić naftarość glodo [!]. *RejKup* e3v; Zlebyś łobie lećac tużyl/ Iefliś z młodu nie záfufzył. *RejZwierc* 237b.

Ale owo y z młodu Wronami karmiono *RejZwierz* 74v; wronámi to karmiono z młodu/ Wízák to znác po poltáwie bá znác y po chodu *PaprpPan* F.

Bowiem kto iey [*cnoty*] by pczółki z młodu nie włápi/ Ná ftarość goniác lie z nią/ fínadz lie próžno kwápi. *RejZwierz* 31.

Bo kto nie ma z młodu grozy/ Rad ná ftarość rwie powrozy. *RejZwierc* 232.

Szereg: »z młodu do starości« (1): Tákże lie s káżdym dzyeie/ kto iey [*slawie*] przyrodzony. [...] Głofy lećac po fwiátu/ o iego zacności/ W ktorey zówzdy flawny był/ z młodu do ftarości. *RejZwierc* 114. ~

»za młodu« (27): *RejJóz* Iv; Tákże też przyftáloby áby rodzicy dzyeci fwe zá młodu rozumu á mądrości vczyli *GliczKsiąz* F4v, E2v, E7, F4v, F5v [2 r.], H3 (16); *RejZwierz* 58, 65, 73v; *HistLan* B2, D3; *RejZwierc* 237; *ReszHoz* 134.

~ *Przysłowie*: A fínadz to iefł wielka ftрата Za młodu nie vzyć fwiata *RejJóz* E3, E3 marg.

Szereg: »w młodym wieku to jest za młodu« (1): Bowiem natrwálz y naftálz bywaią one rzeczy ktore w młodym wieku to iefł, za młodu w pámięć człowieczą bywaią wlane *BielŻywGlab nlb* 13. ~

W przen (2) : Ciebie [...] vpominam/ młode kwiećie pánieńkiey czyfłtości/ chćiey wždy kiedy [...] tey S. Iágniefzki mądrości náfládownác *SkarŻyw* 71; Wízákże żadny čás ták pogodny do cnot Chrześciánfkich/ y ku otrzymániu dárow Duchá S. nie iefł/ iáko młode á nowe naczynie *SkarŻyw* 136.

Przen (52) :

a) Należący do młodego człowieka, właściwy młodemu człowiekowi (40) : *RejJóz* E4; A niech sie dotknie káždy ktory podftárzeie/ Iefli sie sam s swoich ípraw młodych nie násmieie *RejWiz* 190v, 24, 89v *marg*, Cc7; Lecz go nie ledáiaáko/ młoda mysl vniefie/ Bo ma ná nię wędzidło/ iż iey nie być w lefie. *RejZwierz* 57v; ZAwácki ítary kompan/ lecz młodey pámięci *RejZwierz* 86, 28; ktory [*Wazuł*] był w więzieniu od Stefaná/ prze niekthorą płochóść młoda *BielKron* 300, 349 *marg*; A iefli też ná ktorego wiernego co przypádnie boleści álbo niezczęcia iákiego/ tho iuz Pan z niego bierze iáko czyníz álbo iáką dań zá ony młode álbo nieobáczne wyftępkí iego *RejAp* 132; *GórnDworz* K3, K4v; y on Dawid/ ktory w młodey niewinności íwey zábił okrutnego á zbroynego Goliafzá *RejPos* 2v, 2, 28; *RejZwierz* 126v, 248; *PaprPan* N; Ale trzebá to pilnie vwázác/ że tákowe kochánie [*książek pełnych gamracyjej*] młode serce [*animos teneros*] do wśzelákiey róspuftności ciągnie *ModrzBaz* 13; *SkarŻyw* 13, 14, 21, 92, 136 (11); Czás młoda twarz/ czás ítarą y zmárzczyftą rodzi. *PudłFr* 76; Spátrzay przeię Alberte [...] Młodfzé oczy maíz *WyprPl* B4v; *GosłCast* 21; *SapEpit* A3v; *ZbylPrzyg* B3v.

W charakterystycznych połączeniach: młoda(-e, -y) bujność, chęci, ciało (8), członki, głowa, krew (3), myśl, niewinność (3), oczy, pamięć, płochóść, przyrodzenie, rozum, serce (3), sprawy (4), twarz, występki, zbytki.

Szeregi: »młody a (i) gorący (a. wrzący)« (3): ábowiem oná buiność/ ktora sie z młodey/ á gorączyey krwie rodzi/ tyle dáie ímyftóm síły/ ile iey rozumowi odeimuie. *GórnDworz* L12, Aa8; ktorzy młode y gorące swoie chęci do potraw krolewfskich/ y winá [...] vmorzylí *SkarKaz* 121b.

»młody a subtylny« (1): *Teneras aures mordaci radere vero*, Młode á fubtilne vfyzy doymuyác do żywego prawdą. *Mącz* 345b.

b) W metonimicznych wyrażeniach oznaczających młodego człowieka (10) : *FalZioł* V 61; Czym sie więc młody rozum práwie zámieftzawa/ Gdy opuści práwy grunt á w plotki sie wdawa. *RejWiz* 6v, 7; Bo więftzyć dziw gdy młoda/ záwiła íupryná/ Vmie íwoy ítan vważyć/ á niżli łyśiná. *RejZwierz* 70v, 76; *HistLan* B2; niech dáleko z ítrony Młody włos mija/ Atrope ítráfzliwa *GrabowSet* C4v; *GosłCast* 10; *SapEpit* A2; Na wśzytko pozwaláią zgołá młodym głowom: A dzieci wierzą chytrym y powabnym ftowom. *KlonWor* 55.

W charakterystycznych połączeniach: młode(-y, -a) ciało (2), głowa (głowki) (3), gromada, krew, rozum, szupryna, włos.

c) Niewinny (1) :

Szereg: »młody a niepomazany« (1): Kto fię w młodości y vrodzie ciáłá íwego kocha: mieyże záwždy młoda á niepomázaná duftę *SkarKaz* 209a.

d) Rześki, dziarski, wytrzymały (1) : á ftárzec męzny/ á ná táką woynę [*tortury*] młody/ śmiał fię z nich *SkarŻyw* 274.

a. Mały (o dziecku) (72) : Drugie dwie dzieweczce młode [*puellulas*] na bydlę przywiązawfzy przed łobą pędziła. *MiechGlab* 55; *GliczKsiąż* E2v, E6v, H5, I6, I6v; *RejWiz* 89; Będąc młody [*Otto III*] po oycowey śmierci/ był dan w opiekę Henrykowi Báworfskiemu kfiáżęciu *BielKron* 175; *RejPos* 25v.

Wyrażenie: »młode dziecię, dziatki, dzieciátko« [*szyk 22:20*] (19:19:4): *OpecŻyw* 22, 28, 30v, 32, 73v; BYwa też ta przygoda v młodych dzieci: iż gim pępek ku gorze wychodzi *FalZioł* V 42, I 121d,

II 7b, 20a, V 37, 44v (10); przykładając k łobie rzeczy ciepłych, ia[ko] fą łzuby, pierzyny, dzieci młode, albo też zwie[r]żęta *GlabGad* F6v; *SeklKat* A4, F2; *RejKupSekl* a3v; *GliczKsiąż* I5v, I7v, I8 [2 r.], K2, K7v; *RejWiz* 68; *UstPraw* G4v; *RejZwierz* 78v; Vagio, Płaczę/ wrzefzczę yáko dzieci młode w powićiu. *Mącz* 473b, 27c, 473b; *RejZwierz* A5 [2 r.], 6, 7v, 242; *WujJud* 199v; *RejPosWstaw* [41³]v; *ModrzBaz* 10v; *SkarŻyw* 334; *StryjKron* 406; By młode dźiatki gráiąc poľkákuią łnádnie. *GosłCast* 42.

Szereg: »maluczki i młody« (1): iakotz pán Iezus maluczkié ij mlodé dzieciátko po tey drodze [z *Egiptu*] ijdzie *OpecŻyw* 30v.

Wyrażenie przyimkowe: »z młodu« (3): Ieľfcze w iaľfkách ij téz w pieluchách leżál/ [...] łlzami fie wielkimi oblewál/ vkazuiątz ieľfcze z młodu iż wielki niedoľfatek na tym łwiecie cirpietz miał *OpecŻyw* 15v, 22, 30v.

Przen (18) :

a) *metonimicznie*: *Należący do małego dziecka, właściwy małemu dziecku* (17) : *RejWiz* 7 [2 r.]; *KwiatKsiąż* K3v; bo co z młodu widzi/ łłyzy/ tho mu fie łnádnie wbije w onę młodą pámięć iego/ y thákze z nim będzie roľło. *RejZwierz* 7, 6v, 7v [4 r.], 8, 12, 13v; *SkarŻyw* 1, 244, 458.

W charakterystycznych połączeniach: *młode(-y, -a) ciało (ciałko)* (2), *fantazyja, głowa (głowka)* (4), *obyczaj, pamięć, przyrodzenie, rozum*, (2), *serce* (2), *umysł, wychowanie*.

Szereg: »młody, (a) dziecinny« [szyk 1:1] (2): Ktemu téz łentencye zacne [...] wiele mogą w dziećinnym á młodym rozumie [*in puerili ingenio*] *ModrzBaz* 10v; á prawdźiwa rzeczy przyľtoynych znáioemość/ miáľaby być w młode dziećinne łercá [*in teneris animis*] wáľdżoná *ModrzBaz* 12.

b) *Delikatny, słaby* (1) : A ia dzifia młody [*tener*; ieľcze pieľczony (*marg*) Słáby ábym mógł tych kárác (-) *WujBib*] á námázány krol/ lećz mężowie ći [...] twárdźy (łą) nád mię *BudBib* 2.Reg 3/39.

b. *W funkcji rzeczownika; iuvenis HistAl; puer PolAnt; adolescens JanStat* (224) : *BierEz* R, S2; Czemu po wypadaniu zębow inľze naraľtaią zwáľczća młodim *GlabGad* C3, Bv, F6v; *WróbŻoľt* V8v; *RejKup* k6v; abowiem młodzi [*iuvenes*; młodziency *HistAl* 1510/73] zwyľki podeymować łmierć w młodoľci łwoiey barzo dufaiąc w łily łwoie *HistAl* B5, B5; *BielKom* B2v, B3v, B5, E3 [2 r.], E3v; *GliczKsiąż* P3; *GroicPorz* x *marg*; Młodziencieľ/ iáko ieľt rzecz łákoma młodemu roľkoľz/ daľ fie vwieść *RejWiz* A6, A6, 22, 22v [2 r.], 32v, 39v [2 r.] (17); poľmiewáią fie zemnie młodľfy niźli ia [*iuniores tempore*] *Leop Iob* 30/1; *RejFig* Cc7v; *RejZwierz* 74v; Nie łzykowaľ żadny woyleká młody/ tylko komu łześdzyeľiąt lat było. *BielKron* 123v, 17v, 18, 107v, 142, 253, 371v, 465v; *KochSat* B3; żebyś młodźzym y przyľkadem rozmaľtich cznot/ y obrońcam wewľzelakich przigodach był. *KwiatKsiąż* P, C, D3v, Pv; ráda fie młodź pęťą miłością/ nic nie poľpolitźzego młodym yáko miłować. *Mącz* 221b; *Prot* B; *Górndworz* Iv, K3, K4 [2 r.]; *BielSat* D4, [I4]; Co młody domá ma dźiaľać. *RejZwierz* 24v *marg*, A5, 7, 15 [2 r.], 18, 28v [2 r.] (13); *BielSpr* b3, 9; *RejPosWstaw* 21v; Też po łpráwach iego/ poznáć młodego [*puer*] *BudBib* *Prov* 20/11; Bieź/ mow do młodego tego [*ad puerum istum*]; do páchoľećiá tego *WujBib*] *BudBib* *Zach* 2/4, *Prov* 1/2; *MycPrz* A2v; *PaprPan* Iv, Ov; *ModrzBaz* 14v, 47, 51, 134v; *SkarJedn* 76; *KochOdpr* A4v; *Oczko* 27v; Bo wmłodym/ látá kwitną/ łily co dzień przybywa/ krew łię wnim wrzácá [!] burzy/ niewie co fráfunek/ choroby niezna *SkarŻyw* 136, A3v, 92, 136 [2 r.], 250, 334, 373, 552; Ná młodosc. Iakoby téz rok bez wioľny mięć chćieli/

Którzy chcą żeby młodzi nie szaleli. *KochFr* 34; *BielSjem* 13; *KochPieś* 22; *KochSob* 62; *ArtKanc* R19; *BielRozm* 31; *Calep* 572b; *GórnTroas* 22; *KochFrag* 38; *OrzJan* 96, 117; *WyprPl* A2v, B4; *RybGęśli* B3; *WujNT* 1.Tim 5/1, s. 806, 1.Petr 5/5; *SarnStat* 481, 601 [2 r.], 915; *KmitaSpit* B; *PowodPr* 46; *SkarKaz*)(4v, 39a [2 r.], 42a, b [5 r.], 43a (12); *SkarKazSej* 661b *marg*; *KlonWor* 55, 34.

W połączeniach szeregowych (14): Młody y dziewice/ łtarzy y z młodem [cum iunioribus] chwalcie imię boże *WróbŻółt* 148/12; *RejPs* 218; W myełcye też mąż/ nyewyáftá/ łtáry/ młodj/ kupyec/ rzemyełnik/ robotnik/ oracz/ rozne myełcá/ dołtoyeńftwá/ y powinowátłtwá máyá *KromRozm III* F7v; *LubPs* V5v *marg*; *RejWiz* 29v, 82; *OrzQuin* D; Abowiem iuż thu Apołtoł wylicza iż łá do tego przywiedzeni łtarzy/ młodzi/ bogáci/ vbodzy/ łudzy/ y pánowie: tu iuż niewiem kogo by tu w tych łtaniech nie dołtáwáło. *RejAp* 115v; *BiałKat* 33v; *BudBib Ps* 148/12; *SkarŻyw* 273; *WujNT* 719, 728, 745.

W przeciwstawieniach: »młody ...stary (43), letni, siwy, starzec« (46): *BierEz* Mv; Te⁸⁰ czału lepiej fie na zdrowiu maia łtarzy ludzie. A młodzi gorzey *FalZioł* V 53v, V 54; *GlabGad* F6v [2 r.]; daleko wolę mieć łtarłzych poważność opatrzną/ nizli młodych [*senum ... iuvenum*; sztharczow ... młodych *HistAl* 1510/73] pirzchliwość nie opatrzną *HistAl* B5; Aby nye młodłfy łtarłłemu fluzył/ ále łtarłfy młodłłemu/ yáko Bog o Efau á Yakobye powyedzył *KromRozm II* i2v; *BielKom* Cv, D5v, D7v; y owłłem wyęcey dzifia naydzye v młodego rozumu [...] w pyęcye niż v drugyego łtárego w mozgu. *GliczKsiąż* P4v; *GroicPorz* hh4v; *Leop Prov* 20/29, *Eccli* 42/8, *Rom* 9/12; *BibRadz* 1.Reg 12/8; Stárzy młodym/ młodzi łtárym będą fie przeciwić. *BielKron* 136; *Mącz* 11a, 13c; *Prot* B3v; *GórnDworz* K2, K2v, K3, Kk8v, L12v, L18; *RejPos* 60v; *BielSpr* 2, 5; *CzechRozm* 98; *SkarJedn* 364; Zadna młoda y zdrowa/ tákiey frogości żywotá nie wiodłá/ iáko oná iuż letnia y ná zdrowiu ztárgána. *SkarŻyw* 142; *CzechEp* 4 [2 r.]; *BielRozm* 8v; *GórnRozm* D4v; Stárzec prácuie o dobre mienié/ Młody zás woli piękne ćwiczenie. *ZawJeft* 37; *KochFrag* 46; *SkarKaz* 42b [3 r.], 549b; *SkarKazSej* 661b; *KlonWor* ded **3v.

W porównaniu (1): Iuvenari Głupie łobie poczinac iakobi młodi. *Calep* 573a.

Przysłowia: Bo dawno to ielt oná łtára przypowieść/ iż łtári od rády á młody od zwády. *RejZwierc* 162v [*idem* (2)] 162v *marg*, Bbb2v.

Długo potrzebá młodemu milczeć/ áby dobrze mowić vmiáł. *SkarKaz* 42b.

Wyrażenie: »młodszy łaty« (2): *CzechRozm* 33v; Świętá łtárych y młodłzych łaty łwiętych. *SkarŻyw* 130 *marg*.

Szeregi: »młodzi i dzieci« (1): było ich ludu okołó po łżeść kroć łto tyłięcy do boiu/ okrom młodych y dzieć/ y niewiałt y połpolłtwá z Egiptu ludu vbogiego *SkarŻyw* 481.

»tak w łeciech podeszły jako i młody« (1): Może przynieść niemáły pożytek káždemu/ Táki w łeciech podeszłemu iáko y młodemu. *HistLan* A2v.

»(tak, i, ani, nie tylko) młody, (jako, i, ale i, ani) stary« [*szyk* 13:7] (20): Włzytko pan Bog chce chowác/ w iednołtayney mierze Tak łtare iáko młode włzytko rowne bierze *RejJóz* B4; *RejWiz* 25v; *BibRadz* Ex 10/9; *BielKron* 135v; *SienLek* 36v; *GórnDworz* Kk8v; *HistRzym* 27; *RejPos* 40; *HistLan* F4v; *RejZwierc* 21v, 134; *BudBib* Esth 3/13; *Oczko* 16; ANi w młodéy rołkołzy/ áni w

łtaréy widzę *KochFr* 62, 27, 38; *ReszHoz* 132; *ArtKanc* R19; *KochFrag* 50; *WujNT* 818. [Ponadto w przeciwstawieniach 43 r.].

»nie jacy szedziwi ale i młodzi« (1): A nie iący szedziwi cię otrzymawaią/ Ale podczas y młodzi twoie [mądrości] dary znaią. *WisznTr* 23.

»młody i zdrowy« (3): *RejZwierc* 122v; *SkarŻyw* 142; iuz nie tylo wodá [...] ále y piwo nie zdrowe młodym y zdrowym. *SkarKazSej* 704b. [Cf MŁOT *KochFr* 17].

B. O zwierzęciu (156) : Rzekł mu pies [...] Włzak dobrze wiesz gdym młody był/ Zem dotrzymał com vgonil. *BierEz* N2, Rv [2 r.]; ktore [źrzebię] poki młode poty czudne *FalZioł* IV 4b; bo gdy łtarym bocianom łkrzydła wypadaia/ thedy młodszy żywia ie y zagrzewaią *FalZioł* IV 20c, IV 3a, 18d; *SienLek* 38v, 146v, 186; Nuż też wołká łthárego álbo iákiego podrołłego mozelz zá młodego przefrymárczyć *RejZwierc* 108v, 89v; *KlonŻal* C2v; *WyprPl* B3v [3 r.]; *CzahTr* D3v, D4v [2 r.].

W połączeniu z nazwą zwierzęcia [w tym: nazwa z sufiksem deminutywnym (59); młody + nazwa (67), nazwa + młody (47)] (114): Woł gdy wodę w káluży pił/ Młode żabięta potłoczył *BierEz* N4, Gv, H4, L; *Murm* 39, 43, 81; *Mymer*¹ 25v, 26v [2 r.]; *BartBydg* 22b, 69, 126b; gdi młodzi barani tak pópolicie buyni fá/ tedy rad bywa mor na owcze tego roku *FalZioł* IV 3a, I 155d, IV 8d, 13b, 19b, 20d (17); *GlabGad* G3, G4v; *RejPs* 216v; *LubPs* gg4; Sthał fie podobnym Lwowi w łpráwach łwoich/ y iáko Lwiáthko młode [catulus leonis; łczenię lwié *WujBib*] gdy więc ryczy ná łowie. *Leop* 1.Mach 3/4, *Ps* 146/9, *Cant* 2/9; *UstPraw* K3; *RejFig* Bb2; *RejZwierz* 111v, 138; *BibRadz* Gen 18/7; *BielKron* 317; *Mącz* 1a, 41c, 133b, 156b [4 r.], 178b (22); mięło nietwárde/ iáko młodego Skopu/ młodego Wieprzá/ ktoremu dwie łecie nieminá *SienLek* 6; mozelzli dołtác łábęciá młodego/ co łye dopiéro z iaiá wywáliło *SienLek* 143v, 6, 6v [2 r.], 9 [2 r.], 64v, 67v (17); *RejPos* 55v, 56; *KuczbKat* 310; *RejZwierc* B4, 7v, 90 [2 r.], 109, 159v; *BudBib* Gen 18/7, *Prov* 20/2; *KochPs* 173 [2 r.]; *KochJez* A2; Robak czarni pod płim iezikiem, ktori wirzezani vmłedich pów, ingdi fie mewłczieká []. *Calep* 624a, 482b, 572b, 874v [3 r.], 959a, 1127a; *GostGosp* 16, 167; *WyprPl* B3v; *LatHar* 347; *WujNT* 88; *Lłfzek* młodych [Catulos vulpium *JanStat* 1109] áby nie zbiérano *SarnStat* 278 [idem] 673; *SkarKaz* 420b; *GosłCast* 60; *KlonWor* 5; *ZbylPrzyg* A4v.

W przeciwstawieniu: »młody ... stary (6), wielki« (7): Sadło kur młodych więczey zagrzewa niżli łtarych. *FalZioł* IV 19b, IV 31b, 45b [3 r.]; tákież Káczki/ łábecie/ Czápłe/ poki młode/ máło wždy łepłze: áleć łtare/ owłzeyki złe. *SienLek* 7v; Tedy z Stáwu wielkie Szczuki wybiéray/ á młode w Stáwie zołtáwuy *Strum* Q.

W porównaniach (3): tylko czeká iáko młody Gáwron gębę roziewiwlzy/ rychłoli mu czo w nie wetkáia. *RejZwierc* 159v; łkály Iáko iágnięta młode łkakály. *KochPs* 173, 173.

Wyrażenia: »dzieci młode« (1): Dzieci też łwoie młode [łasica] zmiełtca na miełtce przenołi *FalZioł* IV 12c.

»młody płód, przypłodek« = pullus, vitulus *Mącz*, *Cn*; hinnulus, recens natus, tener (fetus) *Cn* [szyk 4:1] (4:1): Foetura, Płód/ to yełt yágnięta/ cielęta/ kurczęta y infłzich zwierząt młody płód *Mącz* 133b; Aby fie młody przypłodek płzczól nie rozłeciał *Mącz* 397d, 41c, 330d, 500b.

Szereg: »ani stare ani młode« (1): Riby ku żywnołci fá łepłze: ktore fá łrzedniego wieku/ ani łtare/ ani młode *FalZioł* IV 45b. [Ponadto w przeciwstawieniu 1 r.].

Wyrażenie przyimkowe: »z młodu« (8): Baranka może pafterz zmłodu zwyczągić *FalZioł* IV 3a, IV 17b; Bowiem kon ma zbitek wilgoti wodney, która zmłodu trawi fie w nim *GlabGad* C3v; bo niekthorzy ludzie ná domnimánie mieniá im [*koniom*] láthá/ ále mylą/ chyba by go miał z młodu. *SienLek* 188v; *RejZwierc* 148 [2 r.]; Indyjskie kury pod swoyfskie kokofzy Polfskie fádzić: á od mokrości z młodu ftrzedz. *GostGosp* 122.

~ *W przeciwstawieniu:* »z młodu ... ku starości« (1): Czemu v fámego konia zęby zmłodu żółte ku fstarofci bieleią. *GlabGad* C3v. ~

Przen: metonimicznie: Pochodzący z młodego zwierzęcia (1): Ale iefli chory/ ograżki niema/ może iefć miernie mięfo młode *SienLek* 40.

a. *W funkcji rzeczownika* (1): Bo gdy pierze wymiećá á władze niemáią/ Tedy młodzi żywności doftátek im [*starym bocianom*] dáią. *HistLan* B2v.

C. *O roślinach i drzewach* (53): *FalZioł* II 19c, IV 4b, V 90v, 101v; *GlabGad* I3v [2 r.]; y owlfem niechay pochną iefćze w młodości swoiey iáko gałąfki młode ktore iefćze były nic odepniá nieodrofly *RejPs* 85v; *LibMal* 1553/175v; *BielKron* 341; brimus caulis qui succiditur vel cima Brassicae hoc nomine dicitur, Podczofz naypirwfszy głąb/ młoda kápuftá. *Mącz* 328a, 76b, 112d, 118d, 381b, c, 455c; Weźmi orzechow wlofskich poki iefćze młode fą/ á wtlukfszy ie w ftepcę/ wyćišni wfzyftkę wilgość s nich *SienLek* 81, 86, 101, 122v, 168v, 172v; *BielSat* N3; bo tego trzeba aby około młodego dzewká [!] chwaft nie roft. *RejZwierc* 107, 7v, 107; *BielSpr* 73; iákobyś młoda rofzczkę [*surculum*]/ gdy iá fzczepifz iádem nápoif *ModrzBaz* 10; *BielSjem* 39; Malleolus – Młoda latorosode [!] pnia winnego. *Calep* 631b, 811b, 860a, [874]b, 1045a, 1076b, 1094b; *GostGosp* 116; *GostGospPon* 170; *KořakCath* Cv; *SkarKaz* 420a.

W przeciwstawieniu: »stary ... młody« (1): Stare Orzechy [...] głowę z gorącości obciążaią/ oczy zaćmiewaią/ młode nie tak fzkodzą. *FalZioł* III 18d.

W porównaniach (3): Bo nos/ gębá/ brzuch/ goleni/ wfzytko fie to nádmie iáko pudlá/ á pothym fie puka ná Wiofnę iáko młoda wirzbiná. *RejZwierc* 62; iáko młode fzczepy polewane lepiej roftą: tak wiára náfzá przeřládowánim kwitnie *SkarŻyw* 130; zalecił go rodzicom/ aby go pilnie iáko fzczep iáki młody á wielkiey w owocach nádzieie/ wychowywali *SkarŻyw* 388.

W tłumaczeniu etymologii hebrajskiej nazwy Nazaret (1): Nádzáreyczyk y Nádzáret miáfto idzie od fłowká Żydofskiego Nedzer/ ábo iáko infzy czytáią Necer/ ktore kwiatek ábo młoda rofzczkę znáczy *CzechRozm* 144v.

Szeregi: »młody a świeży« (1): Też rany goij fkorca iefionu młodego á fwieżego *FalZioł* I 53b.

»zielony a młody« (1): Też liftki paprociane poki fą zielone á młode barzo/ gdy będą wwarzone á iedzione otwiera żywoth *FalZioł* I 55d.

Wyrażenia przyimkowe: »za młodu, za młoda« (2:1): iáko ziele niepotrzebne ktore iefćze zá młodu bywa potłoczzone *RejPs* 196; Bo trawá ftára nie może tak dobrym šíánem bydź/ iáko tá która zá młoda potnie *GostGosp* 104.

~ *Przysłowie:* Thákci wyęc popolicie powyádáyá/ że fie zá młodu tarnek oftrzy. *GliczKsiąż* K3. ~

»z młodu« (2):

~ *Przysłowia:* Rozumyeli to doftátecznye/ iż zmłodu fie tarnek oftrzy *GliczKsiąż* E5.

Nie bądź Wirzbową witką która tak wroście/ Gdzie ją z młodu nąchylał *RejZwierc* B4v. ~

W przeni (1) : A gdy on wymowny język swój otworzył y łzczępy one młode defdzdem wyfokiey nauki swey zgorącego fercá y miłości polewał: prętko się podniosły y owoc dały. *SkarŻyw* 536.

2. *Wczesny* (210) : PRzimćiesz zacne Xiążętá do skárbu swoiego Ty piękne vpominki Ianá Mączynskiego Ktore wtym młodym łtanie wam do rąk podano *MączLub*.

Wyrażenia: »młode (a. młodsze) czasy [czyje]« [szyk 3:1] (4): *RejZwierc* 24v, 131v; *SkarŻyw* 92; Wyfokie góry y odziané láfy/ Iáko rad ná was pátrzę/ á fwé czáfy Młodzše wlpominam *KochFr* 90.

»młody dzień« (1): Iey śliczne lice wśtydem wdzięcznie sie promieni/ Y ná łobie to białá to czerwoná mieni Bárwę: łnadź táka bywa Iutrzenká gdy młody Swoy dzień wznošic poczyna z Oceánłkiey wody. *WitołLut* A5.

»młode lata, młode lato« [w tym: od młodych lat (2), z młodych lat (44), za młodych lat (8), w młodym lecie (6), w młodych leciech (69); czyje (49)] = dzieciństwo, młodość; teneri anni *JanStat* [szyk 151:14] (159:6): *OpecŻyw* 28, 31, [34]v [2 r.]; *BartBydg* 125b; *FalZioł* V 17a; Dzieci [...] na rolę wodzić kazał, aby w młodych leciech nie w piełzczocie ale w praci trwali *BielŻyw* 27; *LibLeg* 7/31v, 11/133v; *RejPs* 137, Ff4v; *HistAlHUng* A4; *Diar* 61; Iełzče od swoich młodych lat/ Piśał [Mistrz] wżem Polłkie rzeczy *BielKom* A3, A3v, B2v, F7v, G, Gv; Abowiem one młode látá ku tworzenyu łáčne á myękkye łá *GliczKsiąż* K2, B, E8v, I5 [2 r.], I5v [2 r.], I6v, I7; *RejWiz* 32; *KochZuz* A3v; *BibRadz* *4v, *5 [2 r.]; *In teneris annis facie* ^{rae}ignis honore etc. to iełt/ Będzye pánná w młodym lecie *BielKron* 133, 75v, 76, 90v, 105, 105v (37); Młodych tedy lat tak mayá być ku piciu dziatki przyzwyczajani/ iżeby im niefzalone wino/ ale z wietłzá połowicá wody zmiełzane było dawano *KwiatKsiąż* D2, D2v, E2v, E3v, N4v; A puero. A parvulo, A pueris, A parvis. Z młodych lat. *Mącz* 1a, 448c; *SienLek* 117; *GórnDworz* K4v, L12, L14, L18v; *GrzepGeom* B3, B3v; *KuczłKat* 155; *RejZwierc* 28v, 29, 120v, 125v, 173; *BielSpr* 52; *WujJudConf* 199; *RejPosWstaw* [41²], [41²]v [2 r.], [41³] [3 r.], [41³]v [2 r.]; *HistHel* B4; *BiałKaz* I3v, I4v; *StryjWjaz* Av; Káżimirz Krol Polłki. Pokwápił sie do niebá bárzo w młodym lecie *PaprPan* Ee, A4, D3v, T3, X, X2v (9); *ModrzBaz* 10v, 109v; *SkarJedn* A6v; *KochPs* 132; świeckimi dołtatki/ vbiori/ rołkolfzámi/ y latom młodym przyzwoitymi proznošćiami gárdzác *SkarŻyw* 580, 117, 135, 180, 200, 224 (12); *KochTr* 23; *StryjKron* 360; *KochJez kt*, A2; *KlonŻal* A2v; *WerKaz* 293, 302; *BielSjem* 22; ná swoie látá Dołyc młodé/ zwieđziłeš częśc niemáłá światá. *KochPam* 80; *GórnRozm* D4v, L2v; *ZawJeft* 43; *GórnTroas* 62; *KochFrag* 48; *WyprPl* A3v; *LatHar* 130; *KołakCath* B; *WysKaz* 41; *SarnStat* 100, 585, 588, [630]; *SiebRozmyśl* G2; *KlonKr* B2v, D3; *SkarKaz* 42; *CzahTr* Cv, D, F4v, K2, L3v; *GosłCast* 15; *PaxLiz* E; *SkorWinsz* A3v; *KlonWor* 55 [2 r.]; *ZbyłPrzyg ktv*. [Cf MDLONY].

»młody wiek« [w tym: za młodego wieku (1), za młodych wiekow (1), w młodym wieku (12); czyj (15)] [szyk 26:13] (39): Bowiem natrwálzše y nałtálzše bywaią one rzeczy ktore w młodym wieku to iełt, za młodu w pamięć człowieczá bywaią wlane *BielŻywGlab nlb* 13; *BielKom* D5, F8; dla czego krol zdumieniem wielkim dziwował się iego rołtropnošći w thák młodym wieku *BielKron* 93, 10, 132v, 237, 302, 327 (10); *HistLan* B2v; piśał [Rej] kłięgi żywotá człowieká poćciwego/ rozdzielony ná trzy wieki iego/ tho iełt/ młody/ śrzedni/ y łtáry *RejZwierc* Aaav, [121], 122v, 129v; *BielSpr* b2v, b3v; *ModrzBaz* 11v, 14; *StryjKron* 275; *KochFr* 38, 118; *KochPam* 81; *PudłFr* 41; *ZawJeft* 29;

GrochKal 4 [2 r.]; *KochFrag* 20; za mych młodych wieków od Piárzá w téy mierze do Sędziégo áppellowano *SarnStat* 1279; *CzahTr* H3v; iż źle vmrzéc za młodego wieku *GoslCast* 52, 26; *SapEpit ktv*, A3v, A4v; *ZbylPrzyg* B2.

Szeregi: »mały i młody« (1): Bo w máłych y młodych lećiech/ w máley cenie póspolicie wżyftko v ludzi bywa *LatHar* 130.

»młody a noworosły« (1): iż też one [dzieci] za młodych á noworosłych lat vczýć potrzebá *GliczKsiąż* I5.

»tak w młodych jako i w starych« (1): Acżkolwiek lię zawzdy tak w młodych iako y wítarych lećiech mamy vczýć *KwiatKsiąż* E3v.

3. Potomek (32) :

a. O człowieku (27) : półty kniemu [królowie] półłali od fiebie y od młodych/ krolá Ludwigá y Anny krolewny Węgierłkich *BielKron* 413v; *PaprPan* D3, E3, Z3; Gravido – Brzemiennąm czinię, młode zaczińiam. *Calep* 465a, 1031b.

młody czyj (1): Izácýus Anielus/ ten był wdzyęcźnie przyiał Celárzá Fryderyká Bárbárofe/ [...] Olexy młody Izácýow/ ten od Murzypilá zábit. *BielKron* 169v.

W połączeniu z imieniem lub nazwiskiem [imię lub nazwisko + młody (13), młody + imię lub nazwisko (5)] (18): zefnal iíf niktóri Cołfmowłki młody chtori ieft szyn yedyny Cołfmowłkiego woytha [...] then tíff bil przy kradziełchi *LibMal* 1543/70, 1543/69, 1546/111, 1547/127; Gdy Tobiałz młody łfuka towárziłłá chcąc íć do Ráges *Leop Tob* 5 arg; *RejZwierz* 81v; *BielKron* 97v, 104, 128v, 304, 369; *PaprPan* G4v, N2; Bóg ci (powiáda) pomoż młody RADZIWILE *KochJez* A2v; *LatHar* 2, 3, 326; *SkarŻyw* 421b.

Wyrażenie: »co młodego« (2): Lia á Rachel za wyelki to łobyemyá łkarb/ á vpominek gdy im pan Bog dał co młodego *GliczKsiąż* C2v; Iuveniliter lascivire Pieścić fie yákoby co młodego. *Mącz* 179c.

b. O zwierzęciu (5) : *BierEz* Ov; młode [słonie] zbieráią ku chowániu/ á náuczą iż mowie ludzkiey rozumieć będzie. *BielKron* 452; Iungen aufznemen. Zebrác młode. Tollere pullos. *Calag* 303b, 303b [2 r.].

4. Niższy w hierarchii służbowej, stanowej, kościelnej [w tym: comp (12), sup (1)] (14) : [prosiemy] abyście WM raczyli [...] inem młodszy co tu słuchają [...] z siebie takiego przykłądu nie dawać *DiarDop* 117, 116; Pátryárchowie Cárogroccy/ gdy od łtárłzego łwego odstąpili/ á onego łłuchác przełtali: v łwoich też młodłzych póslużenłtwo łtráćili. *SkarJedn* 363; nieprzewodłzili Krolowie nad młodłza bracia *PaprUp* E3v, A2, B2v, E4, F4; Káždemu Vrzędnikowi/ młodłzy przyłtáwek ma byđ *GostGosp* 2; áby ták młodłzy przyuczýł fie łtylum Cancellarię *SarnStat* 5v, 5v.

W przeciwstawieniu: »więtszy ... młodszy« (3): ktory ieft więłczy miedzy wami/ niechái będzie iako młodłzy [quid maior in vobis, fiat sicut iunior]/ i ktory przodek trzymá iako ten ktory półługuie *MurzNT Luc* 22/26; *LatHar* 717; *WujNT Luc* 22/26.

5. Później żyjący tzn. współczesny, przeciwstawiony starodawnym (14) : Ci [św. doktorzy i historycy] ktorem przywiodł łą ták łtárzy/ iż namłodłzemu ieft bliłko tyłsiác łát. Opufzczám inne od tyłsiácá łát/ młodłze bez lidzby. *SkarJedn* 94, 113, 281, 332; *SkarŻyw* 456; Małz [modłitwy] y młodłzych [od św. Augustyna, Anzelma, Bernarda] niektorych/ ále Duchá Bożego pełnych *LatHar* +7; heretycy łmieią

z wielkiej hárdości młodemi będąc/ á dżis fię vrodżiwfy/ ftáremi od dwánaście fet lat Doktormi kościelnymi gárdzić *SkarKaz* 42b.

W przeciwstawieniu: »młody ... stary« (1): ábyś tym Grekom nie dufał: á nie tych fię mlodych/ ále onych ftárych ktorzy w zgodzie byli z kościołem Rzymfkim/ trzymał *SkarJedn* 351.

Szereg: »starzy (a. starszy) i młodzi (a. młodszy)« (6): Swiactwá Greckich ftárych y młodźzych Doktorow/ iż Duch S. pochodzi y od fyná. *SkarJedn* 278, A6, 73, 241, 353, D5v. [*Ponadto w przeciwstawieniu 1 r.*].

6. *Nowy, od niedawna istniejący (8)* : *GroicPorz* d3, i2v, nnv; Dubia lanugo, Młoda brodá. *Mącz* 95c; iż o Cárogrockiey ftolicy ná pierwfzym zborze Nicenfkim nic było nie fłyhác: iefzcze ábo iey nie było/ ábo miedzy profytymi Biłkupy młoda była *SkarJedn* 178; Czemu wąż fortunnieyfzy/ który z przyrodzenia/ Káždy rok wiotché látá ná młodą płec mienia? *KochFrag* 21.

Wyrażenie: »młody mięsopust« = *pięćdziesiątnica, ostatnia niedziela przed popielcem* (1): 21 C Nie: młodimie *Goski* A6.

Szereg: »młodszy to jest nowo obrany« (1): PRzyfyęźnik młodźzy/ tho ieft/ nowo obrány/ ieft Sprawcą łpraw Przyfyęźniczych *GroicPorz* d3.

7. *Niedoświadczony, nowicjusz (13)* : Tyro [...] Młody żak/ zwolennik/ vceń w yákieykolwiek nauce. *Mącz* 471b; Tym fię niżiuchno kłániác mnie fię teraz godzi/ Z ktorzych zdroiow czyrpaia Poetowie młodzi. *Prot* E; Tyro – Młodi żołnierz. *Calep* 1097b, 1097b; Exempla Ifagogica álbo przykłády dla zápráwienia y ćwiczenia młodźzych w poštěpkách práwnych *SarnStat* 1262, 758, 877, 1267, 1308.

młody w czym (2): A widzę żeście bárzo w tych náukách młodzi. *Prot* C; iż w onym klařtorze/ powiádaia o iednym brácie/ ácz w zakonie młodym y w lećiech/ ále bárzo w łłuzbie Bożey gorącym *SkarŻyw* 15.

W przén (1) : Ledwie fię co dotknęła młoda Muzá moiá Helikońfkich ogrodow/ párnáfkiego zdroia. *SapEpit* ktv.

Przen: metonimicznie: Pochodzący od młodego, niedoświadczonego człowieka (1) : gdy [*Roboam*] odrzuciwfzy ftará Rádę [*Salomona*] oycá łwego/ á vłłuchawfy młodey rády pochlebnikow łwoich/ połamał práwá á wolności poddánym łwoim *RejZwierc* 45.

8. *Taki, który został niedawno przygotowany do jedzenia lub picia, świeżo zrobiony; mustus* Cn (39) : Krupy pńzeniczne poki łá iefzcze młode/ nie łá barzo dobre khu iedzeniu *FalZioł* III 25a; Takieř może pożywać/ mleka/ y młodego łyra *FalZioł* V 36v, V 37 [2 r.], 48, 64, 78; *Mącz* 238d; Ano młode małłká łyreczki náftána/ iayká łwieże *RejZwierc* 109; *Calep* 683a; *GostGosp* 138.

W przeciwstawieniu: »młody ... stary« [*szyk* 4:3] (7): abowiem ym ftarłze wino tim więcey zapala, ale młodźze nie tak przeto zdrowłze ieft choremu *GlabGad* H2v, K8; *LibMal* 1546/116v; *MurzNT* Mar 2/22; *Leop* Matth 9/17; *WujNT* Matth 9/17; Szykarze téz nie máia drożey winá przedáwác iedno ftaré przednie po piáci grofzy/ podlefyzé po cztery/ á młode po grofzy trzy *SarnStat* 289.

W porównaniach (2): Długo tu iuz łpokoyna głowá nie może być/ Závždy by młode piwo muři fie w niey kręćić. *RejWiz* 90; ABowiem poštawy y łprawy káżdego człowieka/ á zwł[á]řzczá młodego/ łá

też iáko młode piwo álbo wino/ ktore gdy fie tribuie/ wżytko s fiebie ná wirzch wyrzući. *RejZwierc* 19.

W charakterystycznych połączeniach: młode(-y) masła (a. masłka) (2), syr (7).

*Wyrażenia: »moszcz młody« (1): Pokoy máć winną ípłodził/ y wzdęte iągody Wycisł/ íkąd leie w czałzę Syn Oycu moźcz młody. *RybGęśli* B2.*

»piwo młode« [szyk 6:4] (10): Piwa mętnego dla drożdzy, młodego nie vwarzonego dobrze [...] nie piy. *FalZioł* V 64v; pywa ítharego achtelow nyepelnych kthore Gyerka íchinkowala pywem młodym dolyewali *LibMal* 1546/116v; Nie piy Czyrwca piwá młodego/ Winá íye chroń/ Miodu síłnego *SienLek* 43, 56, 80, 87; *RejWiz* 90; *Mącz* 235b; *RejZwierc* 19; *GostGosp* 138.

*Zestawienie: »wino młode« = vinum novum PolAnt, Vulg [szyk 10:5] (15): potym do nich nalać Moźczu/ tho íest wina młodego pokiby íeźcze nie kíała *FalZioł* V 94, I 59b, 152c; Wina téż młodego/ nigdći niezléwá w íkorniki wiotché. [...] Alé wino młodé/ ma być zléwáno w íkorniki nowe. *MurzNT* Mar 2/22, Mar 2/22; *Leop Matth* 9/17 [2 r.]; Mustum, Moźcz/ wino/ młode nowe wino. *Mącz* 238d, 235b; *RejZwierc* 19; *WerKaz* 276; *WujNT Matth* 9/17 [2 r.], *Act* 2/13.*

9. n-pers (5) :

*Zestawienia: »Kato Młodszy« = Marcus P. Cato, zwany Minor a. Uticensis (95 – 46 p.n.e.) (2): Kato młódzy [iunior] gdy go námawiáli przyiáciele/ áby íię domagał przełożeńítwá z ítrony póspółítwá/ powiedział/ że mu íię to niegodzi *ModrzBaz* 43v, 95.*

»Jakub Młodszy« = św. *Jakub Mniejszy, jeden z 12 apostołów* (1): Rozmáicie ie [artykuły] Apoštołom í. przypíuią: [...] czwarty Iákubowi/ (w powołániu) ítárfzemu/ piąty (w tymże) młódzemu *LatHar* 9.

»Pryjamus Młodszy« = *wnuk Priama, króla trojańskiego* (1): Francuzowie záś álbo Gallikowie od Comera álbo Gomera y Galluía/ y od Scytow Sycambrow/ drudzy od Priamuía młódzszego/ y od Francuía Hectorowego Syna/ dziwne wywody zmylíáią *StryjKron* 61.

»Scypijo Młodszy« = *Publius Cornelius Scipio Aemilianus, adoptowany syn Scypiona zwanego Africanus Minor (185 – 129 p.n.e)* (1): [Rzymianie] wypráwili woýlko do nich [do Kartagińskich] nád ktorym wítáwili ítárfzym Scypiá młódzszego Emiliuówego íyná. *BielKron* 129v.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (3) : Tener, mdly, mollis, fragilis, flexibilis, młody, czudny *BartBydg* 156b; Praetener – Barzo młodi, czienki. *Calep* 841b, 1054b. [Cf MDLONY (?).]

Synonimy: 1. zest. »młody pan«: nowożenia, oblubieniec, żenich; »młoda pani«: alma, młoducha, oblubienica; 8. zest. »młode wino«: brzcżka, moszcz.

Cf MŁODZIC, [MŁODZIEC], MŁODZIENIC, MŁODZIENIEC, MŁODZIK, MŁODZION, MOŁODZIEC, NIEMŁODY